

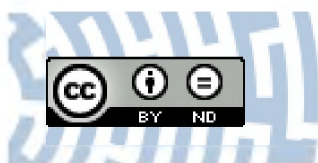

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Sposoby wykorzystania obrazu w nauczaniu słownictwa w języku obcym

Author: Monika Horyśniak

Citation style: Horyśniak Monika. (2007). Sposoby wykorzystania obrazu w nauczaniu słownictwa w języku obcym. "Neofilolog" (Nr 30, (2007) s. 55-63).

Uznanie autorstwa - Bez utworów zależnych Polska - Ta licencja zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu zarówno w celach komercyjnych i niekomercyjnych, pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

SPOSOBY WYKORZYSTANIA OBRAZU W NAUCZANIU SŁOWNICTWA W JĘZYKU OBCYM

* * *

Applications of an image in teaching vocabulary in a foreign language

The purpose of the article is to show how to use new technologies in foreign language lessons to present, practise and revise lexical material as well as introduce cultural background. The article presents the results of the questionnaire the purpose of which was to check the young and adult learners' opinions in the subject of applying new technologies in a foreign language lesson and to show examples of multimedia presentations and art projects as the final stage of their work on vocabulary acquisition and their visual and esthetic interpretation of a theme.

The creative climate formed thanks to this method helps to pursue the autonomic aspect of the learning-teaching process, improve language skills and develop the students' emotional sphere. What is of further importance is encouraging them to take up new tasks, auto-reflect and be able to select new material and use the previously acquired computer skills.

* * *

1. UWAGI WSTĘPNE

Celem artykułu jest pokazanie, w jaki sposób można, bazując na założeniach teoretycznych z zakresu dydaktyki twórczości, wykorzystać reprodukcje obrazów, nowe technologie i elementy plastyki na lekcji języka obcego do przedstawienia, systematyzowania i utrwalania określonego zasobu słownictwa.

2. POJECIE TWÓRCZOŚCI A DYDAKTYKA JĘZYKA OBCEGO

Na nasuwające się pytanie, czy na lekcji języka obcego możemy wykorzystać pomysły, które wprowadzałyby elementy sztuki i wychowania plastycznego, dziedziny, która najpełniej odzwierciedla twórczy charakter człowieka, możemy odpowiedzieć twierdząco. Podkreślimy w tym miejscu znaczenie słowa *heurystyka*, którego definicję przytacza K. J. Szmidt w oparciu o definicje autorów twórczości. Według jednej z nich, powołując się na definicję Andrzeja Góralskiego, heurystyka to „ogół działań przedsięwziętych przez człowieka twórczo rozwiązującego zadania” (Szmidt 2005:93).

Pośród zasad sprzyjających wytworzeniu klimatu twórczości na zajęciach lekcyjnych można wymienić kilka przykładowych (Szmidt 2005:84-88):

- zaproponowanie uczniom zadań rozwojowych, spełniających takie kryteria jak: otwartość, wzbudzanie ciekawości, rozwój potencjalnych zdolności twórczych, a także wytrwałość oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności sprzyjających twórcemu myśleniu

- określenie regulaminu zasad (bycie sobą, bycie odpowiedzialnym za wykonanie zadania, zaangażowanie się osobiste w wykonanie zadania, itp.)
- zaproponowanie uczniom zadań o charakterze ludycznym i tych, sprzyjających kształtowaniu postawy autonomicznej w trakcie przygotowań do wykonania zadania
- przeciwdziałanie przeszkodom i barierom psychologicznym występującym w trakcie przygotowań do wykonania zadania (strach przez przejęciem inicjatywy, niepokój, niewiara we własny potencjał twórczości)

Na istotną rolę, jaką może spełnić w życiu człowieka wychowanie w duchu twórczości, kładzie nacisk jeden z innowatorów twórczego myślenia, Michael Gelb, który analizując życie i twórczość Leonarda da Vinci, wymienia siedem zasad pomocnych w rozwijaniu twórczej postawy każdego człowieka (Gelb 2004).

Według pierwszej z zasad, *curiosità*, niezwykle ważną sprawą byłoby wykształcenie u uczniów i słuchaczy postawy nieustannego zaciekawienia wobec życia i zjawisk, ciągłego zadawania sobie pytań i poszukiwania odpowiedzi, a także gotowości do kwestionowania określonych tez i założeń. W obrębie tej właśnie metody ważne jest uwrażliwienie uczniów na potrzebę kształcenia ustawicznego również po zakończeniu formalnej edukacji szkolnej. Druga zasada, *dimostrazione*, sygnalizuje wagę nauki z wykorzystaniem własnego doświadczenia, a także poddawania w wątpliwość nawet własnych opinii. Reguła ta odnosi się także do zawodu nauczyciela i postawy rodziców, a jej celem jest wzmocnienie u dziecka poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości. Z drugiej jednak strony ważną sprawą jest potraktowanie porażki czy błędu jako sytuacji do dyskusji na czym polegał błąd i przez to stworzenie okazji do dalszej nauki. W dążeniu do twórczego rozwoju Gelb wspomina również o „wyzuleniu” na postrzeganie świata poprzez poznanie zmysłowe. Słowa Leonarda da Vinci: „wszelka nasza wiedza ma początek w naszych zmysłach” (Gelb 2004: 97) zwracają uwagę badacza na subtelności świata odkrywane za pomocą pięciu zmysłów. Co więcej, osobista obserwacja, analiza zjawisk, a także umiejętność wykształcenia w umyśle świadomej wizualizacji, może okazać się pomocna w dochodzeniu do wniosków będących rezultatem zdobytej w ten sposób wiedzy. Poznanie sensoryczne ma ścisły związek z poznaniem poprzez własne doświadczenie. Czwarta zasada - *sfumato*, tłumaczona jako „rozpływający się we mgłę”, oznacza gotowość dostrzeżenia wieloznaczności danego zjawiska, a poprzez to zaakceptowania istnienia paradoksów i przeciwieństw. Kolejna reguła *arte/scienza* to poszukiwanie swego rodzaju równowagi dwóch półkul mózgowych, a zatem równowagi w postrzeganiu świata w sposób logiczno-racjonalny (lewa półkula) i obrazowo-uczuciowy (prawa półkula). Przedostatnia zasada *corporalità* to zwrócenie uwagi tym razem na kondycję i postawę ciała oraz na takie czynniki jak: odpowiednie odżywianie się, ćwiczenia dotleniające i uelastyczniające oraz dbanie o zachowanie odpowiedniej postawy ciała. Wszystko to wspomaga psychofizyczny rozwój człowieka. Ostatnia już zasada *connessione* oznacza poszukiwanie wzajemnych powiązań pomiędzy zjawiskami i ukierunkowanie się na myślenie systemowe i nie tylko, ponieważ jest to etap spojrzenia na zjawiska z perspektywy własnych przemyśleń, wytyczaniu celów, priorytetów również poprzez pryzmat własnych wartości oraz oceny (Gelb 2004).

3. WYKORZYSTANIE REPRODUKUCJI OBRAZÓW NA ZAJĘCIACH JĘZYKA OBCEGO. SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU BADAŃ ANKIETOWYCH.

Jak już zostało to podkreślone, jednym z aspektów wychowania w duchu twórczości jest kontakt ze sztuką. Nastolatek w szkole średniej nie ma kontaktu z aktywnością plastyczną sensu stricto tego słowa. W programie szkolnym przewidziany jest obecnie przedmiot teoretyczny „Wiedza o kulturze”, który zawiera wiadomości o sztukach plastycznych i

muzyce. Celem ankiety, przeprowadzonej przeze mnie wśród słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku, studentów Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych oraz młodzieży licealnej, było uzyskanie informacji związanej ze stopniem zainteresowania sztuką i dziełami malarzy. Ankieta poprzedziła seria zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem reprodukcji obrazów malarzy różnych epok i stylów. Wyniki badań miały posłużyć mi do sformułowania wniosków pomocnych do próby odpowiedzi na pytanie o możliwości i sposoby zintegrowania w określonym zakresie dwóch dziedzin: dydaktyki języków obcych i wybranych elementów historii sztuki, a przede wszystkim malarstwa. W jednym z pytań poprosiłam respondentów o ich subiektywne określenie częstotliwości kontaktu ze sztuką poza zajęciami. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1

Z badań wynika, że zaledwie 15 % uczniów klas pierwszych liceum ma stały lub bardzo częsty kontakt ze sztuką. 32% uczniów czasami ma okazję oglądać dzieła malarzy, zaś 39% kontakt ze sztuką określa jako rzadki lub bardzo rzadki. Większość uczniów klas drugich twierdzi, że ich kontakt ze sztuką poza zajęciami jest raczej sporadyczny: w przypadku 37% ma to miejsce czasami, 26% rzadko, 22% bardzo rzadko. Również 44% uczniów klas trzecich swoje zainteresowanie obrazami twórców zalicza do rzadkości, tylko 23% uczniów przyznaje, że ma kontakt ze sztuką „czasami”, natomiast 9%, że „często”. Słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku oceniają kontakt ze sztuką jako bardzo częsty (13%), częsty (25%). Pozostałe 62% „kontaktuje się” ze sztuką czasami lub rzadko. Grupa studentów drugiego roku o specjalności język angielski swój kontakt z dziełami wielkich malarzy zalicza do rzadkości (30%) lub nawet ogranicza do bardzo rzadkiego (40%). Niewielu z nich ma sposobność czy chęć na pozazajęciowy kontakt ze sztuką – często lub bardzo często (4%), często (9%). Wyniki ankiety mogą być tutaj trochę niepokojące.

4. Twórczość, konformizm i nonkonformizm w praktyce szkolnej

4.1. Przeglądając powyższe wyniki badań na konkretne kroki dydaktyczne na zajęciach języka obcego, można zaproponować uczniom i słuchaczom pracę z reprodukcją obrazu. Reprodukacja ta staje się bodźcem wizualnym do ćwiczeń ustnych i wypowiedzi w języku obcym w określonym zakresie tematycznym. Jeżeli zatem nauczyciel będzie chciał wprowadzić lub utrwalić słownictwo związane z przyrodą, może posłużyć się reprodukcjami malarzy, którzy na swoich płótnach przedstawiali różnorodność krajobrazów. Przykładem takich obrazów mogą być dzieła Claude'a Moneta, przedstawiające krajobraz morski lub obrazy Caspara Davida Friedricha inspirowane krajobrazem górskim. Spośród wielu obrazów znajdziemy również i te, które poruszają inną tematykę na przykład: rodzina, opis osób, opis wnętrza, pogoda, uczucia i emocje. Warto tutaj zaznaczyć, że reprodukcja obrazu może nie tylko stanowić bodziec do opisu przedstawionych nań przedmiotów czy elementów natury i architektury, ale także stanowić okazję do wymiany opinii oraz refleksji dotyczących różnorodności form artystycznego przekazu. Poza tym, drugim celem pracy z reprodukcją obrazu jest wzbogacenie wiadomości uczniów o wybrane zagadnienia z historii sztuki.

4.2. Kolejnym etapem jest zastanowienie się, w jakim stopniu lekcje języka obcego mogą być zajęciami rozwijającymi twórczą osobowość ucznia i studenta. Herbert Read zwraca uwagę na fakt, iż szkoła średnia jest swego rodzaju kontynuacją szkoły podstawowej i gimnazjum, oczywiście, o szerszym zakresie wiedzy do przyswojenia. Zdaniem Read'a istotną rolę odgrywają tutaj uzdolnienia ogólne, pomagające jednostce zintegrować się ze społeczeństwem. Stąd też wynika potrzeba wprowadzenia takiego toku nauczania, który byłby dość „elastyczny” i w ten sposób odpowiadał potrzebom rozwojowym dziecka i nastolatka (Read 1976: 269-275).

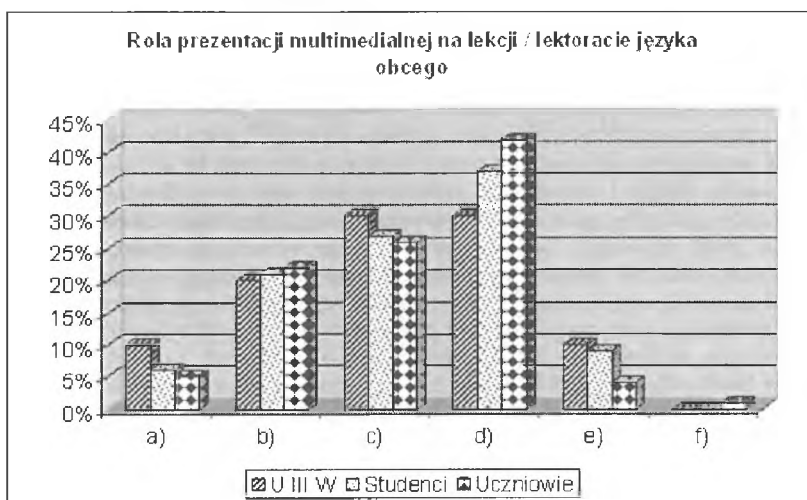
4.3. Rozwój w atmosferze twórczości łączy się w pewnym sensie z kształtowaniem postawy nonkonformizmu. Warto dodać w tym miejscu, iż wspominając o *nonkonformizmie*, mamy tutaj na myśli nie tyle „zdolność przeciwstawiania się opiniom, ocenom, poglądom innych ludzi”, co raczej jego pozytywny wydźwięk „rozumiany jako samodzielność w myśleniu i działaniu” (Bernacka 2005:258). U podłoża funkcjonowania konformizmu występują określone cechy (często pozytywne), spośród których możemy wymienić akceptację społeczną, utrzymanie ładu i porządku, podkreślenie istniejących wartości i norm. Biorąc pod uwagę realia edukacji szkolnej, podejście konformistyczne wiąże się także z takimi zagadnieniami jak na przykład: myślenie konwergencyjne, bazowanie tylko na kształtowaniu pamięci mechanicznej i myśleniu odtwórczym, nauczaniu ukierunkowanym, wzięcie pod uwagę tylko i wyłącznie jednej określonej odpowiedzi oraz ograniczeniu miejsca na zadawanie pytań i stawianie problemów. Możemy się jednak zastanowić, czy niektóre z właściwości charakteryzujących osobowość nonkonformistyczną mogą wpłynąć zdecydowanie pozytywnie na rozwój twórczej osobowości ucznia czy studenta. Wśród czynników uwzględniających postawę nonkonformistyczną możemy wymienić (por. Bernacka 2005: 270 – 276):

- stworzenie okazji do zadawania pytań i dzielenia się refleksjami lub wątpliwościami,
- stworzenie atmosfery sprzyjającej wypracowywaniu ciekawych pomysłów,
- docenienie oryginalności, wyjątkowości pracy twórczej,
- gotowość do dzielenia się uwagami (konstruktywna krytyka),
- kształtowanie umiejętności samodzielnego myślenia i wykorzystywania zdobytej wiedzy w procesie myślenia systemowego,
- zachęcenie do zadawania pytań, nawet trudnych i problemowych.

4.4. Z pewnością niejednen nauczyciel zastanawia się, jakimi metodami należy się posłużyć, aby jak najlepiej przygotować swoich podopiecznych do funkcjonowania w dzisiejszym, tak bardzo szybko zmieniającym się i pełnym przeobrażeń, świecie. Za tą kwestią kryje się również dylemat związany z wypracowaniem odpowiedniego podejścia do ucznia-konformisty i ucznia-nonkonformisty. W przypadku pierwszego typu ucznia, Bernacka radzi inspirować dziecko do podejmowania szybkich decyzji, jak również do podejmowania się ambitniejszych zadań, pozostawiając tym samym dość dużą swobodę działania. Po wykonaniu określonego zadania nauczyciel powinien w kilku słowach omówić postępy ucznia. W przypadku uczniów-nonkonformistów ważnymi aspektami będą: określenie wyraźnych zasad oceniania, ustalenie precyzyjnych wymagań, omówienie efektów wykonanego ćwiczenia. Za istotną sprawę należy uznać uwrażliwienie i uczenie szacunku dla pracy innych członków grupy oraz przyjmowania konstruktywnej krytyki (Bernacka 2005: 276 – 281).

4.5. Jednym z przykładów stanowiących dzisiaj o twórczym rozwoju jest obecność nowych technologii w procesie nauczania wielu przedmiotów, w tym również i języka obcego. Z pytaniem o przydatność prezentacji multimedialnych na zajęciach języka obcego zwróciłam się do grupy ankietowanych przeze mnie osób, będących równocześnie uczestnikami zajęć z wykorzystaniem nowych technologii. Poniższy wykres przedstawia zbiorcze wyniki ich opinii:

Wykres nr 2

- a) jest ona niezbędna w nauce języka obcego
- b) wpływa motywująco na naukę języka obcego
- c) jest użyteczna
- d) stanowi urozmaicenie lekcji
- e) jest mi to obojętne
- f) inne:

Wymienione trzy grupy respondentów zgodnie twierdzą, że prezentacja multimedialna stanowi urozmaicenie lekcji. W drugiej kolejności, respondenci uważają, że prezentacja

multimedialna jest użyteczna. Podkreślają też, że wpływa ona motywująco na naukę języka obcego. Z kolei, 10% dorosłych, 6% studentów i 5% uczniów wyraziło zdanie, że prezentacja multimedialna jest niezbędna w procesie dydaktyki języków obcych. Natomiast w opinii 10% dorosłych, 9% studentów oraz 4% uczniów obecność prezentacji multimedialnej jest im obojętna. Z powyższych wyników ankiety możemy wysunąć następujące wnioski:

- nowe technologie zajmują ważne miejsce w procesie nauczania / uczenia się języka obcego
- wykorzystanie prezentacji multimedialnej wpływa motywująco na uczniów i przyczynia się do urozmaicenia zajęć lekcyjnych.
- obecność nowych technologii nie jest niezbędna dla uczniów jeśli chodzi o proces zdobywania umiejętności językowych.

5. NAUKA JĘZYKA OBCEGO A EKSPRESJA TWÓRCZA - WYKORZYSTANIE WYNIKÓW BADAŃ W PRAKTYCE SZKOLNEJ.

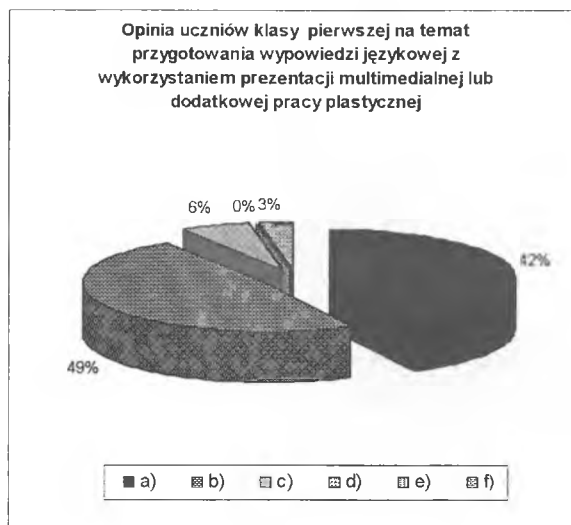
Pozostaje pytanie, w jaki sposób można połączyć naukę języka obcego i ekspresję artystyczną. Plastyka, w odróżnieniu od innych przedmiotów, wydaje się być dziedziną szczególnie ukierunkowaną na wyrażanie własnego „ja”. Wiek dojrzewania to okres samookreślenia się i to właśnie wtedy właśnie kontakt ze sztuką może mieć istotne znaczenie. Natomiast sztuka w znaczeniu czynnej, aktywnej działalności artystycznej charakteryzuje się różnorodnością stylów i kierunków oraz wyrażenie własnego zdania w odniesieniu do otaczającego świata. Ponadto, młody twórca może pokazać swoje indywidualne podejście do sztuki. Zdaniem Lowenfelda i Brittaina niezwykle ważną kwestią jest działalność twórcza młodego człowieka, ponieważ jest to jeden z czynników decydujących o „przeobrażeniu ucznia w dojrzałą, dorosłą jednostkę” (Brittain, Lowenfeld 1977:177).

Z cytowanych przemyśleń i opinii wynika, że lekcja języka obcego może stać się znakomitą okazją do uwrażliwienia na sztukę. Jednym z pomysłów łączących dwie dziedziny – naukę języka obcego i plastykę jest proponowanie uczniom wykonanie pracy, której efektem końcowym byłby „produkt językowo-plastyczny”. Przejawem artystycznego wyrazu może być praca wykonana farbami, ołówkiem czy prezentacja multimedialna. Jeżeli proponujemy uczniowi przygotowanie monologu w języku obcym w połączeniu z pracą o charakterze artystycznym, możemy w ten sposób przyczynić się do stworzenia okazji do ekspresji werbalnej i plastycznej. Ponieważ praca plastyczna stanowi indywidualny i osobisty element własnej osobowości, toteż nie chodzi tutaj o zmuszanie „na siłę” do wykonania określonej pracy artystycznej. Obserwuję, że spora część młodzieży chętnie podejmuje się przygotowania monologu w języku obcym oraz towarzyszącej mu pracy plastycznej. Obecnie coraz częściej młodzież wybiera prezentację multimedialną jako interpretację estetyczną tematu badającego znajomość określonego zasobu leksyki. Proponując uczniom takie zadanie, należy wziąć pod uwagę następujące czynniki:

- wybór odpowiedniego tematu, który inspirowałby i zachęcałby do przedstawienia go także w formie plastycznej,
- pozostawienie uczniom dowolności wyboru techniki i formy przedstawienia tematu,
- wyjaśnienie uczniom zasad oceniania,
- dla zwiększenia komfortu pracy ucznia, warto poświęcić część zajęć na pracę indywidualną, która byłaby przygotowaniem monologów pod względem leksykalno-gramatycznym,
- ustalenie z uczniami terminu wykonania pracy.

Po wykonaniu ćwiczenia łączącego dwa aspekty: znajomość słownictwa w zakresie przedstawienia tematu i jego graficznej interpretacji, ważną sprawą było dla mnie zbadanie również stopnia subiektywnej satysfakcji odczuwanej po przedstawieniu monologu. O wyrażenie w tej sprawie opinii zwróciłam się do uczniów klas pierwszych liceum, którzy po zakończeniu dwóch bloków tematycznych związanych z planem dnia i formami spędzania wolnego czasu przedstawili monologi w języku włoskim a także przygotowali w tym temacie prezentację multimedialną lub wykonali pracę plastyczną.

Wykres nr 3

- a) sprawiło mi to dużą satysfakcję
- b) oceniam to pozytywnie
- c) wykonałem / wykonałam to z poczucia obowiązku
- d) było mi to obojętne
- e) nie sprawiło mi to żadnej radości
- f) inne:

Okazuje się, że zdecydowana większość uczniów jest bardzo przychylnie nastawiona do wykonania zadań o charakterze twórczym: 42% uczniów sprawiły one dużą satysfakcję, zaś 49% ocenia je pozytywnie. Dla 6% respondentów wykonanie ćwiczenia z wykorzystaniem pracy plastycznej czy multimedialnej łączyło się z poczuciem obowiązku. Wyniki kwestionariusza w tym zakresie wydają się podkreślać istotną rolę ćwiczeń przyczyniających się jednocześnie do rozwoju kompetencji językowych i twórczych. Dla nauczyciela ważnym wnioskiem wynikającym z powyższej ankiety jest zachęta do stworzenia możliwości i dania uczniom okazji do pracy nad słownictwem z wykorzystaniem nowych technologii lub innych źródeł inspiracji artystycznej. Przykładami tematów dających możliwość interpretacji także pod względem artystycznym są zagadnienia: czas wolny, plan dnia, wakacje, zainteresowania i hobby, opis mieszkania, opis pokoju. Taka forma wypowiedzi uczniów stanowić może jeden ze sposobów podsumowania jednostki tematycznej jak i powtórzenia struktur leksykalno-gramatycznych. Warto zastanowić się, jakie korzyści i cele może osiągnąć nauczyciel, proponując swoim podopiecznym leksykalno-

plastyczną formę pracy, oczywiście z zastrzeżeniem, że jest to forma jedynie wspomagająca proces nauczania i nienadużywana. Do stron pozytywnych tych form pracy należy wymienić:

- wzbogacenie słownictwa, ponieważ uczniowie chcąc przedstawić swoją własną interpretację leksykalno-plastyczną, często poszukują dodatkowych wyrażen w języku obcym będących niejednokrotnie zaakcentowaniem ich indywidualnego podejścia do wykonanego zadania, uczniowie chętniej niż zwykle pracują ze słownikiem,
- poszukiwanie własnych, ciekawych pomysłów,
- wypracowywanie własnego zmysłu estetycznego,
- uwrażliwienie na barwę, kształty, relacje przestrzenne,
- uwrażliwienie na poczucie równowagi, harmonii i kompozycji,
- kształtowanie wyobraźni wizualnej,
- stworzenie okazji dla uczniów nieśmiałych do zaprezentowania swoich umiejętności, a także możliwości otrzymania lepszej, przez co rozumiemy, motywującej oceny,
- zdobywania doświadczenia artystycznego, które być może przydać się w wykonywanym w przyszłości zawodzie (marketing, projektowanie reklam, praca w przedszkolu i szkole).

Mówiąc o wykorzystaniu prezentacji multimedialnych na lekcji języka obcego, z drugiej strony, wspomnieć trzeba, że częstotliwość takich lekcji, a czasem i możliwość przeprowadzenia zajęć zależy od wyposażenia i dostępu do pracowni multimedialnych. Podkreślając zalety połączenia nauki słownictwa w języku obcym i elementów plastyki, powiedzmy również kilka słów o motywacji uczniów szkoły średniej do pracy artystycznej. Nastolatki w okresie dojrzewania chcą niejednokrotnie zaakcentować własną tożsamość. Metodocy plastyki podkreślają, że uczeń szkoły średniej nie lubi być zmuszany do wykonania pracy artystycznej według narzuconego pomysłu przez nauczyciela (Brittain, Lowenfeld 1977:161). Warto zdać sobie z tego sprawę i przy proponowaniu uczniom wykonanie takiej pracy plastycznej pozostawić im swobodę działania co do pomysłu, sposobu i techniki wykonania oraz doboru materiałów. Nie bez znaczenia jest przy tym zachęcająca do przedsięwzięć plastycznych postawa nauczyciela. Wspierająca i pomocna postawa nauczyciela może zaowocować ciekawymi pomysłami uczniów i przyczynić się do rozwoju takich cech osobowościowych jak: satysfakcja z wykonanej pracy, wiara we własne siły i możliwości, kształtowanie umiejętności poszukiwania nowych rozwiązań, rozwój procesów poznawczych i sensorycznych. Warto w tym miejscu podkreślić aspekt twórczości będący wynikiem samorealizacji, nie zaś tylko i wyłącznie oparty na talencie (por. Popek 2003:32-33).

6. UWAGI KOŃCOWE

Niezależnie od końcowego produktu pracy ucznia, nauczyciel powinien uwzględnić i docenić twórcze doświadczenie uczniów. Dla nauczyciela wytwór pracy podopiecznych łączący w jednym zadaniu dwa elementy: przekaz werbalny i artystyczny, jest również ciekawym przeżyciem związanym z obserwowaniem rozwoju twórczej osobowości człowieka, ale także nośnikiem dodatkowych informacji o samym uczniu, jego zainteresowaniach i jego osobowości.

Obraz jest swego rodzaju „pomostem” w procesie porozumiewania, co mogą zilustrować poniższe przykłady fragmentów prezentacji multimedialnych wybrane spośród wielu podobnych prac przygotowanych przez uczniów. Pozostaje wyrazić nadzieję, że takie podejście do sztuki w czasie nauki języka obcego przyczyni się do zmiany opisanych tu niekorzystnych proporcji a liczba młodych ludzi doceniających sztukę, zbliży się choćby do wyników osiągniętych w badanej grupie dorosłych.

Katarzyna Wawrzyniak, mój dzień

Anna i Joanna Komarnickie, moda

Paulina Sobczak, mój dzień

Alicja Kubowicz, opis pokoju

BIBLIOGRAFIA

- Bernacka, R. E. 2005. „Konformiści i nonkonformiści w szkole”. [w:] Szmidt, K. J. *Dydaktyka twórczości. Koncepcje – problemy – rozwiązania*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Gelb, M. J. 2004. *Mysleć jak Leonardo da Vinci*. Poznań: Dom Wydawniczy REBIS.
- Lowenfeld, V./ Brittain, W.L. 1977. *Twórczość a rozwój umysłowy dziecka*. Warszawa: PWN.
- Popek, S. 2003. *Człowiek jako jednostka twórcza*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
- Read, H. 1976. *Wychowanie poprzez sztukę*. Wrocław/ Warszawa/ Kraków/ Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo PAN.
- Szmidt, K. J. 2005. *Dydaktyka twórczości. Koncepcje – problemy – rozwiązania*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.